

Svenskt kritiskt arkiv

Kort sammanfattning:

Svenskt kritiskt arkiv (SKA) är ett experiment som bedrivs i Kritiklabbet regi. Syftet är att upprätta en Wiki-sida som samlar tidigare publicerade kritiska texter (anmälningar, essäer, följskrifter) på svenska. Experimentet använder det bekanta Wikipedia-gränssnittet men använder en annan modell för upplägg och arkivering. Möjligheten att lägga upp material begränsas (för att säkerställa verkshöjd), skapandet av länkar och annat arkiveringsarbete (utan att förändra källtexten) kan utföras av alla användare. SKA kommer att existera fritt på Internet som en kritisk allmänning. Texterna läggs upp efter hand som publikationer är villiga att släppa dem. Målsättningen är att skapa en resurs där både professionella och allmänheten enkelt ska kunna hitta kritiska texter rörande konstnärskap, institutioner, material och andra aspekter som kan förvandlas till metadata.

Argument:

Framtidens kunskapsförmedling kommer till stor del att handla om hur digitala arkiv struktureras och demokratiseras. Detta är ett förslag att med små medel bygga upp ett tillgängligt och kumulativt arkiv över kritiska texter som skapar en överblick av den kritiska receptionen av verk, konstnärskap och institutioner. SKA kommer konstutövare, publikationer, kritiker och publik till gagn. *Konstutövare* drar nytta av att det med lätthet går att läsa kritiska reaktioner på verken. Dessa sätts också i sitt sammanhang på ett demokratiskt sätt genom användarna. *Publikationer* bereds en möjlighet att genom äldre material leda in läsarna till deras nuvarande portaler. Efter varje text finns information om publikationen där texten först publicerades och länkar till densamma. För *kritikerna* så bidrar SKA genom att dels lyfta den kritiska textens ställning som en konstform i sig självt och dels genom att göra överskådligt en kritikers produktion. *Publiken* i stort ges en möjlighet att lätt finna kritiska texter som dessutom är gratis att ta del av. SKA grundar sig på en process som är både förutbestämd/kontrollerad och kreativ/allmän. Internets potential för att skapa kopplingar mellan stora textmaterial skulle här kunna användas för den svenska kritiken på ett sätt där konsument/medborgaren själv skulle kunna göra kritiska interventioner genom en kritik via länkning och på så sätt också bli (med)producent. SKA är också ett experiment i att rubba existerande flöden på Internet genom att fånga upp texter, sätta dem i ett sammanhang och ge dem en ny plats i offentligheten. Det är således i experiment som undersöker möjligheten att förändra kritikens digitala förankring i förhållande till det digitala flödet.

Material publiceras:

Texter på SKA publiceras "top-down". En redaktör ger möjlighet till utvalda att lägga upp material. Materialet är tidigare publicerad kritik. De som ges möjlighet att lägga upp är:

- 1) *Skribenter*: professionella kritiker kan ansöka om möjligheten att lägga upp sådant tidigare publicerat material som de själva äger upphovsrätt till (dvs. mestadels av frilansarbete). Enligt ett möjligt "gentleman agreement" med publicister så lägger skribenterna inte upp material publicerats mindre än ett år sedan. De måste också lägga till en "banner" från publikationen efter texten med länkar till densamma.
- 2) *Redaktörer*: redaktörer på publikationer som publicerar kritik kan lägga upp sådant material de har upphovsrätt till. De kan göra detta vid publiceringstillfället i publikationen, men med en teknisk lösning som gör att texten först publiceras på SKA ett eller två år efter den första publikationen (beroende på vad de föredrar).
- 3) *Andra tredje parter (ATP)*: detta kommer att röra material där upphovsrätten gått ut. ATP kan vara sällskap kring författare eller individuella forskare som vill lägga upp material som de hittat eller digitaliserat.

Materialet aktiveras genom arkivering:

Texter på SKA arkiveras "bottom-up". Alla användare kan arkivera materialet på SKA, dock utan att på något sätt ändra i materialet. Denna arkivering sker främst genom hyperlänknings mellan texter och skapandet av kategorier. Redaktören för SKA har, liksom på Wikipedia, främst en "censurerande funktion" där direkt felaktiga arkiveringar tas bort.

Tekniska utmaningar:

För att SKA ska kunna fungera är det viktigt att hitta en teknisk lösning för en Wiki som möjliggör läsning av material samtidigt som det är möjligt att hyperlänka och skapa kategorier (och kanske andra arkiveringsverktyg) i det låsta materialet.

Ekonomiska utmaningar:

SKA kan startas som experiment i Kritiklabbet regi, men kräver en långsiktig finansiering för serverplats och en redaktör på 25 eller 50 procent.

De första stegen:

- 1) Skapa en referensgrupp av kritiker, redaktörer och institutioner.
- 2) Lösa de tekniska svårigheterna
- 3) Börja i en beta/pilot-version att föra in material. Detta kan förslagsvis ske av medlemmar i referensgruppen.